

БУХГАЛТЕР

ibuhgalter.net

Не надали документи під час податкової перевірки. Чи можна долучити їх в межах судового розгляду?

с. 5

Як не запізнитися до суду за зарплатнею:

від безстроковості до трьох місяців

с. 7

Відпустка для догляду за дитиною до досягнення нею 6 років:

чи зараховується до страхового стажу?

с. 13

ПЕРЕДПЛАТИТЬ БЕЗДОГАННИЙ ДУЕТ!

передплата на
2023 **ДІК**

- Лінія консультацій для передплатників
- Бухгалтерський інтернет-портал ibuhgalter.net
- Щотижнева розсилка з профільними новинами
- Безкоштовні вебіари

Отримайте
ЕЛЕКТРОННУ
версію!

«Професійний бухгалтер»
і «Зарплата та кадрова справа»

Ми потурбувалися про те, щоб ви
не пропустили нічого важливого!

5324 грн/рік

20%
ЗНИЖКА

0 800 300 395

СТРІЧКА НОВИН 3

СУДОВА ПРАКТИКА

Євгенія Нікітіна

Не надали документи під час податкової перевірки. Чи можна долучити їх в межах судового розгляду? 5

Інколи трапляється так, що платник податків не встигає під час перевірки та строку, відведеного для надання заперечень до акта перевірки, надати податківцям повний обсяг документів, що підтверджують показники, відображені ним у податковій звітності. Причин цього може бути безліч, а от наслідки зазвичай важкі, адже податківці відмовляються враховувати «недодані» документи під час подальшої процедури адміністративного оскарження. А от чи можна долучити «нестачу» до судового розгляду? Подивимось, що думають суди щодо цього питання.

Катерина Литвиненко

Як не запізнитися до суду за зарплатнею: від безстроковості до трьох місяців 7

Предметом цього матеріалу є ситуація стягнення заборгованості з оплати праці (компенсації за невикористану відпустку), а точніше, визначення строку для звернення до суду із відповідними вимогами. В це питання, як і в багато інших, за воєнних часів були внесені зміни. Тож на прикладі рішення Верховного Суду розберемося із ситуацією детально та з'ясуємо, на що слід звернути увагу.

ЗВОРОТНИЙ ЗВ'ЯЗОК

Олена Огай

Звільнення у відпустці до трьох років. Чи потрібен вихід на роботу в день звільнення? Чи є компенсація соцвідпустки на дітей за роки відпустки до трьох років? Заповнення звіту 11

Працівниця нашого підприємства із січня 2022 року перебуває у відпустці для догляду за дитиною до досягнення нею 3 років. Однак, не очікуючи виповнення дитині 3 років, вона вирішила звільнитися за угодою сторін (подала заяву на звільнення 29.05.2023). Чи має така працівниця, звільняючись, виходити на роботу хоча б на один день? Крім того, у працівниці є дві дитини віком до 15 років. Чи треба під час звільнення виплатити їй грошову компенсацію за невикористані дні соцвідпустки на дітей за 2022 і 2023 роки? Як відобразити звільнення у звіті?

Людмила Балла

Відпустка для догляду за дитиною до досягнення нею 6 років: чи зараховується до страхового стажу? 13

Чи зараховується до страхового стажу за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням у зв'язку з тимчасовою втраченою працездатності період перебування у відпустці без збереження заробітної плати для догляду за дитиною, яка потребує домашнього догляду, до досягнення нею шестирічного віку?

(Лист ПФУ від 12.04.2023 № 2800-030401-8/19784 (витяг))

ДОВІДКОВА ІНФОРМАЦІЯ
Імплементация міжнародного стандарту автоматичного обміну інформацією в Україні 15

КРМГ

ДОДАТКОВІ МАТЕРІАЛИ
На сайті електронної версії газети (www.ibuhgalter.net) ви зможете знайти додаткові матеріали
(посилання на них позначені так:)

Дивіться записи наших вебінарів!

<https://ibuhgalter.net/webinars>
0 800 300 395

ПЕРЕДПЛАТНИКА
ДЛЯ КОНСУЛЬТАЦІЙ
У ЧЕРВНІ 2023 РОКУ

6116

НОВИЙ КОМПЛЕКТ:

ГАЗЕТА «ПРОФЕСІЙНИЙ БУХГАЛТЕР»

ТА «ПРОФБУХ LIVE»

«ПРОФБУХ LIVE»

Новий відеопроduct, що вигідно доповнює газету
«Професійний бухгалтер» та її комплекти.

Це щомісячний вебінар, що складається з двох частин:

ПЕРЕДПЛАТНИКИ «ПРОФБУХ LIVE»
ОТРИМУЮТЬ:

унікальну відеотеку з 12 ВИПУСКІВ за рік,
яка в комплекті з газетами надасть
бухгалтеру вичерпну, детальну та якісну
інформацію як у звичній текстовій формі,
так і у ФОРМИ ВІДЕО.

огляд змін
і новин за місяць

тематичний
відеопрактикум
з важливої теми

Документи та скорочення номера

ПКУ — Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI.

ЦКУ — Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV.

ГКУ — Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV.

КЗпП — Кодекс законів про працю України від 10.12.1971.

КпАП — Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 8073-X.

Закон про бухоблік — Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 № 996-XIV.

Закон про ЄСВ — Закон України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 08.07.2010 № 2464-VI.

Закон про соцстрахування — Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 23.09.1999 № 1105-XIV.

Закон про РРО — Закон України «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг» від 06.07.1995 № 265/95-ВР.

КВЕД-2010 — Національний класифікатор України ДК 009:2010, затверджений наказом Держспоживстандарту від 11.10.2010 № 457.

ІПК — індивідуальна податкова консультація.

ЗІР — загальнодоступний інформаційно-довідковий ресурс Державної фіскальної служби України (www.zir.sfs.gov.ua).

ВЗ — військовий збір.

ЗЕД — зовнішньоекономічна діяльність.

ЄСВ — єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування.

ЄП — єдиний податок.

ПДВ — податок на додану вартість.

ПДФО — податок на доходи фізичних осіб.

БВ — бюджетне відшкодування.

ЄРПН — Єдиний реєстр податкових накладних.

ЄДР — Єдиний державний реєстр юридичних осіб, фізичних осіб — підприємців та громадських формувань

НМА — нематеріальні активи.

МЗП — мінімальна заробітна плата.

ОЗ — основні засоби.

ПЗ — податкові зобов'язання.

ПК — податковий кредит.

ПН — податкова накладна.

ПМП — прожитковий мінімум для працездатної особи.

ПСП — податкова соціальна пільга.

РРО/ПРО — реєстратор розрахункових операцій/програмний РРО.

СЕА — система електронного адміністрування.

УР — уточнюючий розрахунок.

ФОП — фізична особа — підприємець.

договір ЦПХ — договір цивільно-правового характеру.

к. дн. — календарні дні.

р. дн. — робочі дні.

нмдг — неоподатковуваний мінімум доходів громадян.

— цей документ (консультацію) ви зможете знайти на сайті електронної версії газети (www.ibuhgalter.net).

Головна редакторка
Хмелевська Оксана

Засновник і видавець газети
ТОВ «Видавнича група «АС»

Редакція:

а/с 110, м. Київ, 03186

тел.: +38 (067) 576-60-07

e-mail: pb@ibuhgalter.net

www.ibuhgalter.net

Електронна версія:

www.ibuhgalter.net

Відділ передплати:

тел. 0 800 300 395

Реєстраційне свідоцтво:

КВ № 21749-11649Р від 21.12.2015 р.

Ціна договірна

Періодичність виходу:

чотири рази на місяць

Передплатний індекс:

українська мова 98131

© ТОВ «Видавнича група «АС»

Повне або часткове відтворення авторських матеріалів,
розміщених у газеті «Професійний бухгалтер»,
допускається тільки з письмового дозволу
ТОВ «Видавнича група «АС»

СКАСУВАННЯ МОРАТОРІЮ НА ПЕРЕВІРКИ, «ВОЄННИХ» ПІЛЬГ ТА ГРУПИ ЄП ЗІ СТАВКОЮ 2%: УХВАЛЕНО ЗАКОНОПРОЄКТ

Верховна Рада на засіданні 29.05.2023 ухвалила в першому читанні проєкт Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо особливостей оподаткування у період дії воєнного стану» (законопроект від 31.01.2023 № 8401), яким серед іншого пропонується шляхом внесення змін до ПКУ, Закону про ЄСВ, Закону про РРО встановити, що окремі норми діють до припинення або скасування воєнного, надзвичайного стану на території України, але **не пізніше 1 липня 2023 року**, зокрема:

- можливість для ФОП та юросіб бути платниками ЄП групи 3 із застосуванням ставки ЄП у розмірі 2% від суми доходу;
- можливість для ФОП — одинників груп 1, 2 не сплачувати єдиний податок;
- зупинення проведення документальних перевірок;
- зупинення перебігу строків (строків подання податкової звітності, строків проведення перевірок, строків отримання податкової інформації контролюючими органами, строків проведення процедури адміністративного оскарження тощо), визначених податковим законодавством та іншим законодавством, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи;
- незастосування штрафних санкцій за порушення податкового законодавства;
- незастосування штрафних санкцій за порушення правильності нарахування, обчислення та сплати ЄСВ;
- незастосування штрафних санкцій за порушення порядку використання РРО/ПРРО.

ЗА ПІВРІЧЧЯ 2023 РОКУ СЛІД ЗВІТУВАТИ ЗА ОНОВЛЕНОЮ ФОРМОЮ ДЕКЛАРАЦІЇ З ПОДАТКУ НА ПРИБУТОК

Фахівці ГУ ДПС у Запорізькій області на офіційному сайті (zr.tax.gov.ua → «Прес-центр» → «Новини») пояснили, з якого звітного періоду та за яким ідентифікатором форми в електронному вигляді подається оновлена Податкова декларація з податку на прибуток підприємств, затверджена наказом МФУ від 20.10.2015 № 897 (далі — Декларація). Зокрема, податківці зауважили, що наказ МФУ «Про затвердження Змін до форми Податкової декларації з податку на прибуток підприємств» (з урахуванням змін, внесених наказом МФУ «Про внесення змін до наказу Міністерства фінансів України від 20 лютого 2023 року № 101» від 13.03.2023 № 130) від 20.02.2023 № 101 (далі — наказ № 101), яким затверджено зміни до форми Декларації, набув чинності 31.03.2023.

З огляду на п. 46.6 ПКУ Декларація за оновленою формою (з урахуванням змін, внесених наказом № 101) подається починаючи зі звітного періоду — півріччя 2023 року.

Водночас платники податку, які застосовують особливості оподаткування діяльності з торгівлі валютними цінностями у готівковій формі, матимуть змогу подати Декларацію за оновленою формою, починаючи зі звітного (податкового) періоду — півріччя 2023 року, з відображен-

Також законопроектом передбачено:

- установити, що в разі сплати платником податків протягом 30 к.дн. із дня, наступного за днем отримання податкового повідомлення-рішення, суми податкового зобов'язання, нарахованого за результатами документальних перевірок, які були відновлені або розпочаті з 01.07.2023 та завершені до дня припинення або скасування воєнного, надзвичайного стану на території України, штрафні (фінансові) санкції (штрафи), нараховані на суму такого податкового зобов'язання, скасовуються, а пеня не нараховується. Водночас сума сплаченого податкового зобов'язання не підлягає оскарженню;
- поновлення заборони на роботу ПРРО в режимі офлайн без виданого діапазону фіскальних номерів;
- зміну визначення дати віднесення до податкового кредиту сум ПДВ за операціями з постачання послуг нерезидентом на митній території України;
- врегулювання питання оподаткування податком на прибуток підприємств «перехідних» операцій з відвантаження (надання) товарів (робіт, послуг), які було розпочато в період сплати ЄП та завершено в період сплати податку на прибуток підприємств, з метою усунення подвійного оподаткування таких операцій цими податками.

Наразі законопроект прийнято за основу із доопрацюванням. А це може означати, що в законопроект будуть вноситися зміни. Після його остаточного ухвалення та підписання всі новації прокоментуємо на сторінках видання.

ням сплачених протягом такого звітного (податкового) періоду сум авансових внесків із пунктів обміну іноземних валют у додатку ОВ до Декларації та врахувати відповідні суми у зменшення податкових зобов'язань із податку на прибуток підприємств у додатку ЗП до Декларації відповідно до положень п. 141.13 ПКУ.

Податківці зауважили, що вищезазначені роз'яснення наведено в листі ДПС України від 04.05.2023 № 9846/7/99-00-21-02-01-07.

Також податківці зазначили, що на вебпорталі ДПС України (tax.gov.ua → «Електронна звітність» → «Платникам податків про електронну звітність» → «Інформаційно-аналітичне забезпечення» → «Реєстр електронних форм податкових документів») розміщено електронні форми Декларацій (зі змінами, внесеними наказом № 101) з додатками, які приймаються з 01.07.2023 за ідентифікаторами форм:

- J0100124 — для юридичних осіб;
- F0100724 — для фізичних осіб;
- J0100924 — для інститутів спільного інвестування;
- J0100524 — для виробників сільськогосподарської продукції за рік (річний податковий (звітний) період починається з 1 липня минулого звітного року і закінчується 30 червня поточного звітного року).

ДПС РОЗ'ЯСНИЛА «ВОЄННІ» ОСОБЛИВОСТІ СПРАВЛЯННЯ ЕКОПОДАТКУ

Податківці на офіційному сайті ДПС України (tax.gov.ua → «Прес-центр» → «Новини») розмістили роз'яснення щодо «воєнних» особливостей справляння екологічного податку у зв'язку з набранням чинності Законом України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо звільнення від сплати екологічного податку, плати за землю та податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, за знищене чи пошкоджене нерухоме майно» від 11.04.2023 № 3050-IX (далі — Закон № 3050).

Зокрема, податківці нагадали, що п.п. 69.16 підрозд. 10 розд. XX «Перехідні положення» ПКУ надано право **не нараховувати та не сплачувати за період з 1 січня 2022 року по 31 грудня 2022 року** екологічний податок платникам, у яких під час провадження діяльності на територіях активних бойових дій або тимчасово окупованих російською федерацією, які в 2022 році включено до Переліку територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією, затвердженого наказом Мінреінтеграції від 22.12.2022 № 309 (далі — Перелік № 309), виникають об'єкти оподаткування екоподатком. Також податківці наголосили, що для цілей справляння екологічного податку платники мають застосовувати ч. 2 розд. I (території активних бойових дій) та розд. II (тимчасово окуповані території) Переліку № 309.

Починаючи з **1 січня 2023 року** не нараховується та не сплачується екоподаток за об'єкти оподаткування, що виникають:

- на територіях активних бойових дій або тимчасово окупованих російською федерацією, включених до Переліку № 309;
- на земельних ділянках, забруднених вибухонебезпечними предметами, або які були визнані потенційно забрудненими вибухонебезпечними предметами.

Водночас право не нараховувати та не сплачувати екоподаток за об'єкти оподаткування, які виникають на територіях активних бойових дій або тимчасово окупованих російською федерацією, припиняється з першого числа місяця, що настає після дати, зазначеної у колонці «Дата завершення бойових дій» відповідного розділу Переліку № 309.

Право не нараховувати та не сплачувати екоподаток за об'єкти оподаткування, що виникають на земельних ділянках:

- забруднених вибухонебезпечними предметами, **починається** з першого числа місяця, що настає за місяцем, в якому завершені активні бойові дії або тимчасова окупація на відповідній території (в тому числі якщо дата початку обстеження небезпечної території операторами протимінної діяльності настає після дати завершення бойових

дій або тимчасової окупації на відповідній території) та **завершується** останнім числом місяця, в якому такі земельні ділянки визнані придатними для використання;

- які вважаються **потенційно забрудненими** вибухонебезпечними предметами, визначається як період, що починається з першого числа місяця, на який припадає дата ухвалення рішення органом місцевого самоврядування про надання податкових пільг зі сплати місцевих податків та зборів на підставі заяви платника податків, та завершується останнім числом місяця, на який припадає одна із наведених нижче дат залежно від того, яка з них настає раніше:

- останній день строку, на який надано пільгу зі сплати місцевих податків та/або зборів відповідно до ухваленого рішення (в тому числі з урахуванням змін, внесених до такого рішення);
- дата скасування відповідного рішення;
- дата початку обстеження земельної ділянки операторами протимінної діяльності чи визнання земельної ділянки придатною для використання.

Крім того, податківці пояснили, що платники зможуть уточнити задекларовані раніше (до набрання чинності Законом № 3050) податкові зобов'язання з екоподатку:

1) за об'єкти оподаткування, розташовані на територіях бойових дій або тимчасово окупованих територіях, включених до Переліку № 309, — шляхом подання відповідних уточнюючих декларацій за звітні періоди: 2022 року — без урахування початку та завершення бойових дій згідно з Переліком № 309, 2023 року — з урахуванням періодів початку та завершення бойових дій або тимчасової окупації на відповідних територіях;

2) за об'єкти оподаткування, розташовані на інших територіях, — за ті періоди, протягом яких земельні ділянки за місцем розміщення джерела забруднення були визнані забрудненими або потенційно забрудненими вибухонебезпечними предметами. Визнання територій забрудненими (потенційно забрудненими) вибухонебезпечними предметами підтверджується ухваленням органом місцевого самоврядування рішення про звільнення від справляння плати за землю за земельну ділянку.

Водночас платники екоподатку, які надаватимуть до контролюючих органів уточнюючі декларації за звітні (податкові) періоди, що припадають на період дії воєнного стану, згідно з п.п. 69.1 підрозд. 10 розд. XX ПКУ звільняються від нарахування та сплати штрафних санкцій, передбачених п. 50.1 ПКУ, та пені.

Також податківці зазначили, що платники податків, які в 2022–2023 роках не декларували свої податкові зобов'язання за об'єкти оподаткування, розташовані на територіях, включених до Переліку № 309, мають задекларувати відповідні податкові зобов'язання за їх наявності.

ВИДАВНИЧА ГРУПА
Дивіться записи вебінарів на нашому сайті
ibuhgalter.net
ВЕБІНАРИ

☎ 0 800 300 395

НЕ НАДАЛИ ДОКУМЕНТИ ПІД ЧАС ПОДАТКОВОЇ ПЕРЕВІРКИ. ЧИ МОЖНА ДОЛУЧИТИ ЇХ В МЕЖАХ СУДОВОГО РОЗГЛЯДУ?

Інколи трапляється так, що платник податків не встигає під час перевірки та строку, відведеного для надання заперечень до акта перевірки, надати податківцям повний обсяг документів, що підтверджують показники, відображені ним у податковій звітності. Причин цього може бути безліч, а от наслідки зазвичай важкі, адже податківці відмовляються враховувати «неодані» документи під час подальшої процедури адміністративного оскарження. А от чи можна долучити «нестачу» до судового розгляду? Подивимось, що думають суди щодо цього питання.

«ДОКУМЕНТАЛЬНІ» ПОСТУЛАТИ ПОДАТКОВОГО ОБЛІКУ

Почнемо з нагадування загальних «документальних» правил податкового обліку, визначених у ст. 44 ПКУ.

1. Документи як підстава для податкового обліку. Для цілей оподаткування платники податків зобов'язані вести облік доходів, витрат та інших показників, пов'язаних з визначенням об'єктів оподаткування та/або податкових зобов'язань, на підставі первинних документів, реєстрів бухгалтерського обліку, фінансової звітності, інших документів, інформації, пов'язаних з обчисленням і сплатою податків і зборів, ведення яких передбачено законодавством. Формування показників податкової звітності на підставі даних, не підтверджених зазначеними документами, **забороняється** (п. 44.1 ПКУ).

2. Зберігання документів. Платники податків зобов'язані забезпечити зберігання документів протягом строків, встановлених пп. 44.3 та 44.4 ПКУ

3. Відновлення в разі втрати / пошкодження / знищення. У разі втрати, пошкодження або дострокового знищення документів платник податків зобов'язаний:

- у п'ятиденний строк із дня такої події письмово повідомити про це контролюючий орган;
- відновити втрачені документи протягом 90 к. дн. з дня, що настає за днем надходження повідомлення до контролюючого органу (п. 44.5 ПКУ).

Якщо такі обставини унеможливають проведення перевірки, строк її проведення переноситься до дати відновлення та надання документів до перевірки, але на строк, не більший ніж 120 днів. У разі невідновлення документів або їх повторної втрати **вважається, що такі документи були відсутні у платника податків** на час складання звітності або на час

виконання ним вимог митного, валютного та іншого законодавства

ДО ВІДОМА. Положення п.п. 69.28 під-розд. 10 розд. XX ПКУ встановлюють виняток із положень ст. 44 ПКУ. А саме для платників податків / податкових агентів, які провадили діяльність на територіях активних бойових дій або на тимчасово окупованих російською федерацією територіях України і не можуть пред'явити первинні та інші документи, застосовуються спеціальні правила для підтвердження даних, визначених у податковій звітності.

Далі перейдемо до положень, які регулюють «документальні відносини» між платником податків та контролюючим органом під час перевірки.

Відповідно до п.п. 20.1.6 ПКУ контролюючі органи мають право під час проведення перевірок запитувати та вивчати первинні документи, що використовуються в бухгалтерському обліку, реєстри, фінансову, статистичну та іншу звітність, пов'язану з обчисленням і сплатою податків, зборів, платежів, виконанням вимог законодавства, контроль за додержанням якого покладено на контролюючі органи.

Своєю чергою, згідно з п. 85.2 ПКУ платник податків зобов'язаний надати посадовим особам контролюючих органів **у повному обсязі всі документи**, що належать або пов'язані з предметом перевірки. Такий обов'язок виникає у платника податків після початку перевірки.

Крім цього, п. 86.7 ПКУ визначає порядок, за яким платник податків має право надати контролюючим органам документи вже **після**

Додатково про це див. у матеріалі «Податкові перевірки: воєнний формат» // «ПБ», № 20/2022, с. 3.

2

Крім документальної позапланової перевірки, проведеної в порядку, встановленому п.п. 78.1.5 ПКУ.

3

<https://reyestr.court.gov.ua/Review/104778785>

4

<https://reyestr.court.gov.ua/Review/107759767>

закінчення перевірки. Так, відповідно до положень цього пункту в разі незгоди платника податків або його представників з висновками перевірки чи фактами і даними, викладеними в акті (довідці) перевірки², вони мають право подати свої **заперечення та додаткові документи і пояснення**, зокрема, але не виключно, документи, що підтверджують відсутність вини, наявність пом'якшувальних обставин або обставин, що звільняють від фінансової відповідальності, до контролюючого органу, який проводив перевірку платника податків, **протягом 10 р. дн. з дня, наступного за днем отримання акта (довідки)**. Такі заперечення, додаткові документи і пояснення є невід'ємною частиною матеріалів перевірки. У цьому разі документи мають бути враховані контролюючим органом під час розгляду ним питання про прийняття рішення (абз. 2 п. 44.6 ПКУ).

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ! Відповідно до п. 44.6 ПКУ в разі якщо до закінчення перевірки або в терміни, визначені в п. 86.7 ПКУ,

платник податків не надає посадовим особам контролюючого органу, які проводять перевірку, документи (незалежно від причин такого ненадання, крім випадків виїмки документів або іншого вилучення правоохоронними органами), що підтверджують показники, відображені таким платником податків у податковій звітності, **вважається, що такі документи були відсутні у такого платника податків на час складання такої звітності**.

Отже, на практиці як у разі адміністративного, так і в разі судового оскарження результатів перевірки платники податків стикаються з відчутним спротивом податківців щодо врахування додатково наданих документів, які не були надані під час перевірки та/або протягом строків, передбачених для надання заперечень. Але це не означає, що долучити такі документи неможливо! Про це і свідчить судова практика.

ПОЗИЦІЯ СУДУ

Гарна новина: в цьому питанні Верховний Суд (далі — ВС) на боці платників податків.

ЦИТАТА. «Норми податкового законодавства не обмежують період подання платником податків необхідних первинних документів лише часом проведення податкової перевірки, оскільки положення пункту 44.6 статті 44 ПК України визначають статус показників податкової звітності, які не підтверджені необхідними документами під час перевірки, однак не обмежують право платника довести у судовому процесі обставини, на яких ґрунтуються його вимоги, поданням виключно тих доказів, що надавалися ним під час проведення податкової перевірки. **Право надавати заперечення щодо висновків податкового органу та долучити до матеріалів справи докази на підтвердження таких заперечень надається платнику як на усіх стадіях податкового контролю, так і на стадіях судового процесу, на яких допускається**

подання учасником процесу нових доказів. В іншому випадку, обмеження судом предмету дослідження призвело би до неповноти дослідження та порушення справедливого балансу».

(витяг з постанови ВС від 10.05.2023 у справі № 640/966/20)

До речі, аналогічний меседж містять постанови ВС від 15.06.2022 у справі № 420/2808/20³ та від 07.12.2022 у справі № 200/6156/20-а⁴. Отже, суди не схильні обмежувати платників податків у праві надання до судового розгляду підтвердних документів.

Погана новина: щоб домогтися долучення до справи не наданих до перевірки документів, доведеться докласти певних зусиль та витратити чимало часу, адже судова тяганина часто виявляється тривалою. Але ж результати можуть перевершити витрати.

В будь-якому разі про таку опцію потрібно знати на випадок, якщо вже на стадії судового розгляду ви зрозумієте, що маєте додаткові документальні докази на підтвердження своїх заперечень щодо результатів податкової перевірки.

Євгенія Нікітіна, консультантка

ЯК НЕ ЗАПІЗНИТИСЯ ДО СУДУ ЗА ЗАРПЛАТНЕЮ: ВІД БЕЗСТРОКОВОСТІ ДО ТРЬОХ МІСЯЦІВ

Предметом цього матеріалу є ситуація стягнення заборгованості з оплати праці (компенсації за невикористану відпустку), а точніше, визначення строку для звернення до суду із відповідними вимогами. В це питання, як і в багато інших, за воєнних часів були внесені зміни. Тож на прикладі рішення Верховного Суду розберемося із ситуацією детально та з'ясуємо, на що слід звернути увагу.

СУТЬ СПОРУ

Позивачка звернулася до адміністративного суду з позовом до колишнього роботодавця (військової частини) з такими вимогами:

- визнати протиправною бездіяльність щодо ненарахування та невиплати компенсації за невикористані дні додаткової відпустки, передбаченої ч. 4 ст. 10¹ Закону № 2011 за період з 2013 року по 2022 рік;
- зобов'язати нарахувати та виплатити грошову компенсацію за невикористану додаткову відпустку, передбачену ч. 4 ст. 10¹ Закону № 2011, з огляду на повний місячний розмір грошового забезпечення, право на отримання якого позивачка мала відповідно до чинного законодавства на день звільнення з військової служби.

Ухвалою суду першої інстанції від 31.10.2022 **позовну заяву було залишено без руху, а 09.11.2022 ухвалою суду відмовлено в задоволенні заяви позивача про поновлення строку звернення до суду і повернено позовну заяву позивачу**. Повертаючи позовну заяву на підставі ч. 2 ст. 123 КАСУ, суд першої інстанції виходив з того, що з вимогами про ненарахування та невиплати позивачу грошової компенсації за невикористану додаткову відпустку, яка є складовою грошового забезпечення до звільнення з військової служби, **позивач звернувся з пропуском місячного строку звернення до суду, передбаченого ч. 5 ст. 122 КАСУ**, а обставини

які б свідчили про дійсні істотні перешкоди для своєчасного звернення до суду, суд не встановив.

Суд апеляційної інстанції залишив без змін ухвалу суду першої інстанції, а отже, погодився з тим, що позовна заява підлягає поверненню **у зв'язку із пропуском місячного строку звернення до суду**. Водночас апеляційний суд звернув увагу, що на момент подання позовної заяви відбулася зміна законодавства в частині строків звернення до суду за вирішенням трудових спорів, зокрема щодо питань стягнення зарплати.

ВАЖЛИВО! Починаючи з 19.07.2022 у КЗпП **відсутня норма, яка передбачає право працівника на звернення до суду з позовом про стягнення належної йому зарплати в разі порушення законодавства про оплату праці без обмеження будь-яким строком**. Отже, до спірних правовідносин підлягає застосуванню строк, передбачений приписами ч. 5 ст. 122 КАСУ, яка є спеціальною нормою.

Звісно, позивач звернувся до ВС з касаційною скаргою, і, як виявилось, не дарма. Постановою КАС ВС від 25.04.2023 у справі № 380/15245/22 касаційну скаргу позивача було задоволено, ухвалу суду першої інстанції та постанову суду апеляційної інстанції скасовано, а справу направлено до суду першої інстанції для продовження розгляду.

ЗАКОНОДАВЧІ ПРИПИСИ

Почнемо з норм трудового законодавства. Передусім нас цікавить ст. 233 КЗпП, яка визначає **строки звернення до суду за вирішенням трудових спорів**. Причому нас ці-

кавитиме і чинна редакція ч. 1, 2 ст. 233 КЗпП, і попередня, яка діяла до 19.07.2022.

Для зручності наведемо обидві редакції норми КЗпП у таблиці (с. 8).

1
Закон України
«Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей»
від 20.12.1991 № 2011-XII.

2
Кодекс
адміністративного
судочинства України
від 06.07.2005 № 2747-IV.

3
Касаційний
адміністративний суд
у складі
Верховного Суду.

4
<https://reyestr.court.gov.ua/Review/110485706>

Порівняльна характеристика двох редакцій ч. 1, 2 ст. 233 КЗпП

Редакція ч. 1, 2 ст. 233 КЗпП до 19.07.2022	Редакція ч. 1, 2 ст. 233 КЗпП після 19.07.2022
<p>Працівник може звернутися з заявою про вирішення трудового спору безпосередньо до місцевого загального суду в тримісячний строк з дня, коли він дізнався або повинен був дізнатися про порушення свого права, а у справах про звільнення — в місячний строк з дня вручення копії наказу (розпорядження) про звільнення.</p> <p>У разі порушення законодавства про оплату праці працівник має право звернутися до суду з позовом про стягнення належної йому заробітної плати без обмеження будь-яким строком</p>	<p>Працівник може звернутися із заявою про вирішення трудового спору безпосередньо до суду в тримісячний строк з дня, коли він дізнався або повинен був дізнатися про порушення свого права, крім випадків, передбачених частиною другою цієї статті.</p> <p>Із заявою про вирішення трудового спору у справах про звільнення працівник має право звернутися до суду в місячний строк з дня вручення копії наказу (розпорядження) про звільнення, а у справах про виплату всіх сум, що належать працівникові при звільненні, — у тримісячний строк з дня одержання ним письмового повідомлення про суми, нараховані та виплачені йому при звільненні (ст. 116 КЗпП)</p>

Отже, ключовою зміною із 19.07.2022 стало обмеження строку, впродовж якого працівник може звернутися до суду за захистом своїх прав в разі стягнення заборгованості з оплати праці. Якщо раніше звернення до суду не було обмежене строком, то **тепер цей строк для працівників доволі скромний — три місяці**. Водночас норма щодо можливості поновлення строку, пропущеного із поважних причин, у КЗпП залишилася, щоправда, вона також зазнала змін. Так, відповідно до ст. 234 КЗпП **у разі пропуску з поважних причин строків, установлених ст. 233 КЗпП, суд може поновити ці строки**, якщо з дня отримання копії наказу (розпорядження) про звільнення або письмового повідомлення про суми, нараховані та виплачені працівникові при звільненні (ст. 116 КЗпП), **минуло не більше одного року**.

НАГАДАЄМО. Законом № 2352⁵, що набув чинності із 19.07.2022, були внесені зміни, зокрема, до КЗпП та до Закону № 2136⁶.

Отже, за відсутності підстав для поновлення пропущеного тримісячного строку суд має відмовити працівникові у задоволенні позовних вимог.

Але в аналізованій справі був ще один цікавий нюанс. Оскільки працівник був звільнений із військової служби, справа розглядалася за нормами адміністративного судочинства. Нагадаємо, що **публічна служба** — діяльність на державних політичних посадах, у державних колегіальних органах, професійна діяльність суддів, прокурорів, **військова служба, альтернативна (невійськова) служба**, інша державна служба, патронатна служба в державних органах, служба в органах влади Ав-

тономної Республіки Крим, органах місцевого самоврядування (п. 17 ч. 1 ст. 4 КАСУ).

Своєю чергою, відповідно до ч. 1 ст. 122 КАСУ **позов може бути поданий в межах строку звернення до адмінсуду, встановленого КАСУ або іншими законами**.

За загальним правилом для звернення до адміністративного суду за захистом прав, свобод та інтересів особи встановлюється **шестимісячний строк**, який, якщо не встановлено інше, обчислюється з дня, коли особа дізналася або повинна була дізнатися про порушення своїх прав, свобод чи інтересів (ч. 2 ст. 122 КАСУ). Для звернення до адмінсуду суб'єкта владних повноважень встановлюється **тримісячний строк**, який, якщо не встановлено інше, обчислюється з дня виникнення підстав, що дають суб'єкту владних повноважень право на пред'явлення визначених законом вимог. КАСУ та іншими законами можуть також встановлюватися інші строки для звернення до адміністративного суду суб'єкта владних повноважень (ч. 3 ст. 122 КАСУ).

Водночас ч. 3 ст. 122 КАСУ передбачає, що для захисту прав, свобод та інтересів особи **КАСУ та іншими законами можуть встановлюватися інші строки для звернення до адмінсуду**.

І ось ч. 5 ст. 122 КАСУ встановлює **місячний строк** для звернення до суду **у справах щодо прийняття громадян на публічну службу, її проходження, звільнення з публічної служби** (вище ми з'ясували, що військова служба є публічною згідно з КАСУ).

Отже, виходить, що норми КАСУ в такому разі є спеціальними для військовослужбовців і підлягають пріоритетному застосуванню перед нормами КЗпП. Однак Верховний Суд розсудив інакше (детальніше про це далі).

Але на цьому законодавчі «пригоди» не закінчуються ☺.

5

Закон України
«Про внесення змін
до деяких законодавчих
актів України щодо
оптимізації трудових
відносин»
від 01.07.2022 № 2352-ІХ.

6

Закон України
«Про організацію тру-
дових відносин в умовах
воєнного стану»
від 15.03.2022 № 2136-ІХ.

Відповідно до п. 1 гл. XIX «Прикінцеві положення» КЗпП під час дії карантину, встановленого Кабміном з метою запобігання поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19), **строки, визначені ст. 233 КЗпП, продовжуються на строк дії такого карантину.**

Нагадаємо, що наразі **карантин триває до 30.06.2023** (згідно з постановою № 383⁷),

а на момент розгляду судової справи карантин також тривав до 30.04.2023 (згідно з постановою № 1423⁸). Отже, поки карантин триває, тримісячний строк, встановлений ст. 233 КЗпП для звернення за стягненням зарплати, «заморожений», і його відлік почнеться з дня, наступного за днем закінчення / скасування карантину.

ПОЗИЦІЯ ВЕРХОВНОГО СУДУ

В аналізованій постанові КАС ВС від 25.04.2023 у справі № 380/15245/22⁹ Верховний Суд дійшов, зокрема, таких висновків:

- **відносини публічної служби між сторонами припинилися 09.06.2022**, позовна заява з вимогами про не нарахування та невикористану додаткову відпустку була **подана 20.10.2022**, за висновком судів першої та апеляційної інстанцій позивачка пропустила місячний строк звернення до суду, передбачений ч. 5 ст. 122 КАСУ;
- суд виходить з того, що спір щодо нарахування та невикористану грошової компенсації за невикористану додаткову відпустку **є спором, пов'язаним з недотриманням законодавства про оплату праці**;
- приписами ч. 3 та 5 ст. 122 КАСУ передбачено, що **для звернення до суду у справах щодо прийняття громадян на публічну службу, її проходження, звільнення з публічної служби встановлюється місячний строк**, який, якщо не встановлено інше, обчислюється з дня, коли особа дізналася або повинна була дізнатися про порушення своїх прав, свобод чи інтересів;
- водночас ч. 1 ст. 122 КАСУ передбачено, що **позов може бути подано в межах строку звернення до адмінсуду, встановленого КАСУ, або іншими законами**;
- вирішуючи питання про те, якою нормою закону слід керуватися під час розгляду цієї справи, Верховний Суд, зважаючи на гарантування конституційного права на своєчасне одержання винагороди за працю та рівність усіх працівників у цьому праві, наголошує, що **положення ст. 233 КЗпП в частині, що стосуються строку звернення до суду у справах, пов'язаних з недо-**

триманням законодавства про оплату праці, мають перевагу в застосуванні перед ч. 5 ст. 122 КАСУ;

ДО ВІДОМА. Як справедливо зазначив КАС ВС у постанові від 19.01.2023 у справі № 460/17052/21¹⁰, положення ст. 122 КАСУ не містять норм, які б врегулювали порядок звернення осіб, які перебувають (перебували) на публічній службі, до адміністративного суду у справах про стягнення належної їм зарплати в разі порушення законодавства про оплату праці (грошового забезпечення військовослужбовців).

- відповідно до ч. 2 ст. 233 КЗпП (в редакції, чинній до змін, внесених згідно із Законом № 2352) в разі порушення законодавства про оплату праці працівник має право звернутися до суду з позовом про стягнення належної йому зарплати **без обмеження будь-яким строком**;
- **до 19.07.2022 КЗпП не обмежував будь-яким строком право працівника на звернення до суду з позовом про стягнення належної йому зарплати; після цієї дати строк звернення до суду з трудовим спором, зокрема і про стягнення належної працівнику зарплати, обмежено трьома місяцями з дня, коли працівник дізнався або повинен був дізнатися про порушення свого права** (до речі, аналогічний висновок зробив КАС ВС у рішенні від 06.04.2023 у справі № 260/3564/22¹¹);
- відповідно до п. 1 гл. XIX «Прикінцеві положення» КЗпП під час дії карантину, встановленого Кабміном з метою запобігання поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19), строки, визначені ст. 233 КЗпП, продовжуються на строк дії такого карантину; отже, **зпровадження на території України**

7

Постанова КМУ «Про внесення змін до розпорядження Кабінету Міністрів України від 25 березня 2020 р. № 338 і постанови Кабінету Міністрів України від 9 грудня 2020 р. № 1236» від 25.04.2023 № 383.

8

Постанова КМУ «Про внесення змін до розпорядження Кабінету Міністрів України від 25 березня 2020 р. № 338 і постанови Кабінету Міністрів України від 9 грудня 2020 р. № 1236» від 23.12.2022 № 1423.

9

<https://reyestr.court.gov.ua/Review/110485706>

10

<https://reyestr.court.gov.ua/Review/108515811>

11

<https://reyestr.court.gov.ua/Review/110064913>

карантину є безумовною підставою для продовження строків, визначених ст. 233 КЗпП, на строк дії такого карантину;

- висновки судів попередніх інстанцій щодо застосування до спірних правовідносин ч. 5 ст. 122 КАСУ та пропуску позивачем строку звернення до адмінсуду є помилковими, оскільки його право на звернення до суду із цим позовом відповідно до положень ч. 2 ст. 233 КЗпП в редакції, чинній до 19.07.2022, не обмежене будь-яким строком. З огляду на те, що станом на час звер-

нення позивача до суду діяв карантин, встановлений Кабміном, строк, визначений ч. 2 ст. 233 КЗпП в редакції, чинній з 19.07.2022, не підлягає застосуванню, оскільки такий строк продовжено на строк дії карантину, що діє станом на теперішній час.

Отже, оскільки суди першої та апеляційної інстанцій допустили порушення норм процесуального права, що призвело до постановлення незаконної ухвали суду першої інстанції та постанови суду апеляційної інстанції, Верховний Суд направив справу на новий розгляд до суду першої інстанції.

РЕЗЮМЕ

Особливих коментарів позиція Верховного Суду не потребує. Ключові моменти, на яких слід акцентувати увагу, такі:

- починаючи із 19.07.2022 за загальним правилом строк для звернення працівника до суду із заявою про вирішення трудового спору становить три місяці з дня, коли працівник дізнався або повинен був дізнатися про порушення свого права (це стосується і спору про виплату зарплати також); тримісячний строк встановлено також для спорів про виплату всіх сум, що належать працівникові в разі звільнення; а от у справах про звільнення працівник має право звер-

нутися до суду в місячний строк із дня вручення копії наказу (розпорядження) про звільнення (ч. 1, 2 ст. 233 КЗпП). Отже, для зарплатних спорів, зокрема спорів, пов'язаних із остаточним розрахунком під час звільнення, строк звернення до суду починаючи з 19.07.2022 становить три місяці;

- доки триває карантин (наразі крайня кінцева дата — 30.06.2023), строки, передбачені ст. 233 КЗпП, зупинені, тобто продовжуються на строк дії такого карантину. Тож у разі судового спору із працівниками враховуйте ці моменти.

Катерина Литвиненко, юристка

ШАНОВНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ!

ВИДАВНИЧА ГРУПА «АС» піклується про своїх передплатників і нагадує, що, попри можливу нестабільну роботу ДП «Укрпошта», ми не залишаємо вас безпорадними у вирі нововведень.

Електронна версія газети додається до друкованої версії видання, яке ви передплатуєте. Вона виходить вчасно, незважаючи на заметіль або дощ, і щопонеділка очікує вас на сайті

ibuhgalter.net

ЗВІЛЬНЕННЯ У ВІДПУСТЦІ ДО ТРЬОХ РОКІВ. ЧИ ПОТРІБЕН ВИХІД НА РОБОТУ В ДЕНЬ ЗВІЛЬНЕННЯ? ЧИ Є КОМПЕНСАЦІЯ СОЦВІДПУСТКИ НА ДІТЕЙ ЗА РОКИ ВІДПУСТКИ ДО ТРЬОХ РОКІВ? ЗАПОВНЕННЯ ЗВІТУ

Працівниця нашого підприємства із січня 2022 року перебуває у відпустці для догляду за дитиною до досягнення нею 3 років. Однак, не очікуючи виповнення дитині 3 років, вона вирішила звільнитися за угодою сторін (подала заяву на звільнення 29.05.2023). Чи має така працівниця, звільняючись, виходити на роботу хоча б на один день? Крім того, у працівниці є дві дитини віком до 15 років. Чи треба під час звільнення виплатити їй грошову компенсацію за невикористані дні соцвідпустки на дітей за 2022 і 2023 роки? Як відобразити звільнення у звіті?

1
Закон України
«Про відпустки»
від 15.11.1996
№ 504/96-ВР.

Звільнення Відповідно до ч. 9 ст. 179 КЗпП працівники, які перебувають у відпустці для догляду за дитиною до досягнення нею 3 років, зобов'язані попередити роботодавця про бажання достроково припинити відпустку не пізніше ніж за 10 к. дн. до дня її дострокового переривання.

Однак у випадку, що розглядається, попереджати не треба, й у разі звільнення працівниці в неї не виникає жодних проблем із перериванням відпустки до 3 років. **По-перше**, тому що тут не йдеться про припинення відпустки з метою вийти на роботу. **А по-друге**, тому що йдеться про звільнення за угодою сторін (п. 1 ст. 36 КЗпП) на підставі заяви працівниці, а звільнення за угодою сторін допускається навіть у період її перебування у відпустці до 3 років. Причому для цього вона зовсім не повинна виходити на роботу.

! ЗВЕРНІТЬ УВАГУ! Звільнення працівника, який перебуває у відпустці для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку, **з ініціативи роботодавця** під час дії воєнного стану **є порушенням законодавства про працю**.

Дата наказу й дата звільнення за угодою сторін можуть збігатися, і жодних обмежень чи заборон у законодавстві щодо цього немає.

Однак варто пам'ятати, що в день звільнення бухгалтерія має зробити остаточний розрахунок зі звільненим працівником. Тож під час звільнення працівниці треба врахувати, що потрібен час для проведення з нею остаточного розрахунку.

День звільнення в таблиці обліку використання робочого часу для працівниці буде відображено як день перебування у відпустці

до 3 років (буквене позначення «ВП» або числове «16»), тобто 29 травня 2023 року (якщо, звісно, роботодавець і працівниця погодили його саме як дату звільнення, а не якусь іншу).

Компенсація за дні соцвідпустки Відповідно до ч. 1 ст. 24 Закону про відпустки **в разі звільнення працівника йому виплачують грошову компенсацію за всі не використані ним дні** щорічної відпустки, **а також додаткової відпустки працівникам, які мають дітей** або повнолітню дитину — особу з інвалідністю з дитинства підгрупи А І групи. Це положення діє і під час воєнного стану.

Стосовно права працівниці щодо «накопичення» соціальної відпустки на дітей за час її перебування у відпустці до 3 років, то згідно зі ст. 19 Закону про відпустки така відпустка на дітей надається щорічно за весь календарний рік і **не прив'язана до робочого (відпрацьованого) часу**.

Отже, працівниця, як мати двох дітей віком до 15 років, має право на соціальну відпустку на дітей, у тому числі за календарні роки її відсутності на роботі з причини перебування у відпустці для догляду за дитиною до досягнення нею 3 років. Тому під час розірвання трудового договору працівниці з боку роботодавця має бути виплачена грошова компенсація за невикористану соцвідпустку за вказані 2022 і 2023 календарні роки.

Заповнення Податкового розрахунку
У додатку Д5 до Податкового розрахунку за місяць звільнення (травень 2023 року) для працівниці треба заповнити два рядки:

1) **рядок 1** — із датою закінчення відпустки для догляду за дитиною до 3 років (графа 07 — категорія особи «б» — особи, яким надано відпустку для догляду за дитиною до 3 років) — 29 травня;

2) **рядок 2** — із датою звільнення та причиною звільнення (графа 07 — категорія особи «1») — 29 травня.

Крім того, оскільки працівниця звільнилася під час відпустки для догляду за дитиною (тобто до закінчення такої відпустки), то наказ (розпорядження) про припинення трудового договору буде підставою для заповнення графи 16 додатка Д5 в обох вище наведених рядках.

 ЗВЕРНІТЬ УВАГУ! Кадрові графи 13–15 у рядку з інформацією про припинення відпустки для догляду за дитиною до 3 років не заповнюються.

Компенсація за невикористані дні відпусток входить до фонду оплати праці у складі виплат за невідпрацьований час (п.п. 2.2.12 Інструкції № 5²). Тому така виплата, нарахована в період дії трудового договору (у тому числі в день звільнення), входить до бази нарахування ЄСВ на підставі п. 1 ч. 1 ст. 7 Закону про ЄСВ.

ЄСВ нараховують за ставкою 22 % (8,41 % — якщо працівник з інвалідністю, підтвердженою копією довідки до акта огляду в МСЕК).

 ДО ВІДОМА. Якби в місяці звільнення працівниця без інвалідності, для якої це місце роботи основне, була у трудових відносинах весь місяць, то необхідно було б виконати вимогу про сплату ЄСВ з МЗП. При цьому компенсація за невикористану відпустку брала б участь у порівнянні з МЗП.

У додатку Д1 за місяць звільнення (травень 2023 року), на відміну від відпускних, компенсацію за невикористану відпустку відображають із кодом категорії застрахованої

особи «1» («2» — працівник з інвалідністю, ставка 8,41 %) як виплату заробітної плати за поточний місяць. Це означає, що зарплату й компенсацію за фактично відпрацьовану кількість днів у місяці звільнення відображають в одному рядку. Або, як у цьому випадку, — лише грошову компенсацію. Її суму вказуєте в графі 16.

Водночас у графі 14 слід зазначити кількість календарних днів роботи на дату звільнення, навіть якщо працівниця перебувала у відпустці для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку (трудові відносини не перериваються). Вкажіть «29» робочих днів, з огляду на умови, зазначені в запитанні читача. Інші графи заповнюються аналогічно звичайному заповненню рядків із зарплатою.

 ДО ВІДОМА. Якби працівниця звільнялася в останній день місяця, а база нарахування ЄСВ була б менша за встановлений законом розмір мінімальної заробітної плати за місяць, то в додатку Д1 тоді треба було б заповнити ще один рядок із додатковою базою нарахування ЄСВ, відобразивши її з кодом типу нараховань «13» у графі 09, а у графі 08 зазначити код категорії застрахованої особи — «1» («2» — для працівника з інвалідністю та ставкою ЄСВ 8,41 %).

Далі суми нарахованої / виплаченої компенсації, а також утриманого / сплаченого ПДФО та військового збору слід відобразити в додатку 4ДФ до Податкового розрахунку. Зазначайте такі суми в додатку 4ДФ за той місяць звітного кварталу, в якому нараховували / виплатили таку компенсацію (за місяць звільнення працівниці — травень 2023 року), за ознакою доходу в графі 6 «101». У графі 8 ставите дату звільнення працівниці з роботи — 29.05.2023.

*Олена Огай,
в. о. головної редакторки газети «Медична бухгалтерія»*

Професійний
БУХГАЛТЕР

«Професійний бухгалтер» —

надійне джерело інформації!

ВІДПУСТКА ДЛЯ ДОГЛЯДУ ЗА ДИТИНОЮ ДО ДОСЯГНЕННЯ НЕЮ 6 РОКІВ: ЧИ ЗАРАХОВУЄТЬСЯ ДО СТРАХОВОГО СТАЖУ?

Чи зараховується до страхового стажу за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності період перебування у відпустці без збереження заробітної плати для догляду за дитиною, яка потребує домашнього догляду, до досягнення нею шестирічного віку?

Для того щоб порахувати розмір лікарняних та декретних, необхідно визначити тривалість страхового стажу застрахованої особи за останні 12 місяців, що передують місяцю настання страхового випадку.

Залежно від того, менший чи більший такий страховий стаж ніж шість місяців, застосовуються певні обмеження в розмірі середньоденної зарплати.

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ! Якщо за останні 12 місяців у застрахованої особи був період перебування у відпустці без збереження зарплати для догляду за дитиною, яка потребує домашнього догляду, до досягнення нею шестирічного віку, то, як зазначає ПФУ в листі від 12.04.2023 № 2800-030401-8/19784 (див. с. 14), цей період **не зараховується** до страхового стажу за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності.

Зверніть увагу: якщо застрахована особа в період відпустки для догляду за дитиною до досягнення нею 6 років здійснювала догляд **за цією дитиною з інвалідністю та отримувала державну соціальну допомогу на догляд цієї дитини**, з якої сплачувався ЄСВ, то такий період **зараховується** до страхового стажу.

На цьому наголошують ПФУ в листі від 12.04.2023 № 2800-030401-8/19784 (див. с. 14) та Мінсоцполітики в листі від 19.04.2023 № 1201/0/290-23/54.

ЦИТАТА.

«<...>

До числа непрацюючих працездатних батьків, усиновителів, опікунів, піклувальників, прийомних батьків, батьків-вихователів, які фактично здійснюють догляд за дитиною з інвалідністю, дитиною, хворою на тяжке перинатальне ура-

ження нервової системи, тяжку вроджену ваду розвитку, рідкісне орфанне захворювання, онкологічне, онкогематологічне захворювання, дитячий церебральний параліч, тяжкий психічний розлад, цукровий діабет I типу (інсулінозалежний), гостре або хронічне захворювання нирок IV ступеня, за дитиною, яка отримала тяжку травму, потребує трансплантації органа, потребує паліативної допомоги, якій не встановлено інвалідності, відносяться також працездатні особи, які перебувають у трудових відносинах і яким надано відпустку без збереження заробітної плати на умовах, передбачених пунктом 3 частини першої статті 25 Закону України «Про відпустки», якщо такі особи отримують допомогу, надбавку або компенсацію відповідно до законодавства.

Отже, якщо у періоди, починаючи з 1 січня 2016 року, особа під час відпустки без збереження заробітної плати для догляду за дитиною з інвалідністю отримувала допомогу, надбавку або компенсацію відповідно до законодавства, за неї структурними підрозділами з питань соціального захисту населення районних, районних у м. Києві та Севастополі державних адміністрацій, виконавчими органами сільських, селищних, міських, районних у містах (у разі утворення) рад нараховано єдиний внесок у розмірі мінімального страхового внеску і подано звіти про його нарахування та сплату, що буде підтверджено даними реєстру застрахованих осіб Державного реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування, такі періоди **зараховуються** до страхового стажу для розрахунку допомоги по тимчасовій непрацездатності».

(лист Мінсоцполітики від 19.04.2023 № 1201/0/290-23/54)

Людмила Балла, PhD in Economics, консультантка

ДОКУМЕНТ ДО КОНСУЛЬТАЦІЇ

ПЕНСІЙНИЙ ФОНД УКРАЇНИ

ДЕПАРТАМЕНТ ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, СТРАХОВИХ ВИПЛАТ, СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ, ЖИТЛОВИХ СУБСИДІЙ ТА ПІЛЬГ

Щодо розрахунку страхового стажу

Лист від 12.04.2023 № 2800-030401-8/19784 (витяг)

<...> щодо розрахунку страхового стажу <...> Пенсійний фонд України повідомляє.

<...> Відповідно до статті 14 Закону України від 23.09.1999 р. № 1105-XIV «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» (далі — Закон № 1105) страховий стаж — це період (строк), протягом якого особа підлягала страхуванню у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та за який щомісяця сплачено страхові внески в сумі не менше мінімального страхового внеску, крім випадків, передбачених абзацом другим цієї частини.

Період відпустки для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку, отримання виплат за окремими видами соціального страхування, крім пенсій усіх видів (за винятком пенсії по інвалідності), включається до страхового стажу як період, за який сплачено страхові внески виходячи з розміру мінімального страхового внеску.

Страховий стаж обчислюється за даними реєстру застрахованих осіб Державного реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування, у тому числі за даними про трудову діяльність працівників, внесеними відповідно до Закону України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 08.07.2010 р. № 2464-VI (далі — Закон № 2464), а за періоди до 1 липня 2000 року — у порядку та на умовах, передбачених законодавством, що діяло раніше. Страховий стаж обчислюється в місяцях.

До страхового стажу прирівнюється трудовий стаж, набутий працівником за час роботи на умовах трудового договору (контракту) до набрання чинності Законом України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими похованням», а також періоди, починаючи з 1 січня 2016 року, протягом яких особа не підлягала страхуванню згідно з цим Законом, але нею або роботодавцем за неї сплачено єдиний внесок відповідно до Закону № 2464.

Розрахунок страхового стажу повинен робити страховальник на підставі даних Державного реєстру загально-

обов'язкового державного соціального страхування, наданих у вигляді довідки Пенсійним фондом України.

Відомості, що використовуються для обчислення страхового стажу, передбачені Положенням про реєстр застрахованих осіб Державного реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування, затвердженим постановою правління Пенсійного фонду України від 18.06.2014 р. № 10-1 <...> (далі — Положення).

Так, при обчисленні страхового стажу застрахованій особі роботодавець використовує довідки Пенсійного фонду України за формами ОК-5 чи ОК-7 (додатки 4 та 5 до Положення). При цьому для підтвердження страхового стажу застрахованої особи за період з 01.01.2016 р. роботодавець може скористатися інформацією з Пенсійного фонду України за формою «Дані про трудовий стаж» (додаток 9 Положення), яка надається роботодавцю за його запитом.

Отже, період наданої застрахованій особі після закінчення відпустки для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку відпустки без збереження заробітної плати для догляду за дитиною, яка потребує домашнього догляду, до досягнення нею шестирічного віку, до страхового стажу за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності не зараховується.

Але, враховуючи частину четверту статті 14 Закону № 1105, у разі, якщо зазначена в запиті застрахована особа здійснює догляд за дитиною з інвалідністю та отримує державну соціальну допомогу на догляд цієї дитини, з якої сплачується єдиний соціальний внесок, то такий період починаючи з 01.01.2016 р. зараховується до страхового стажу такої застрахованої особи та підтверджується відомостями про застрахованих осіб з Державного реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування (додаток 9 Положення).

Начальник управління страхових виплат та соціальних послуг Світлана ЗАРУБІНА

□

**НАЙКРАЩІ ЕКСПЕРТИ
ПРАЦЮЮТЬ ДЛЯ ВАС**

Імплементация міжнародного стандарту автоматичного обміну інформацією в Україні

Стандарт CRS

2023

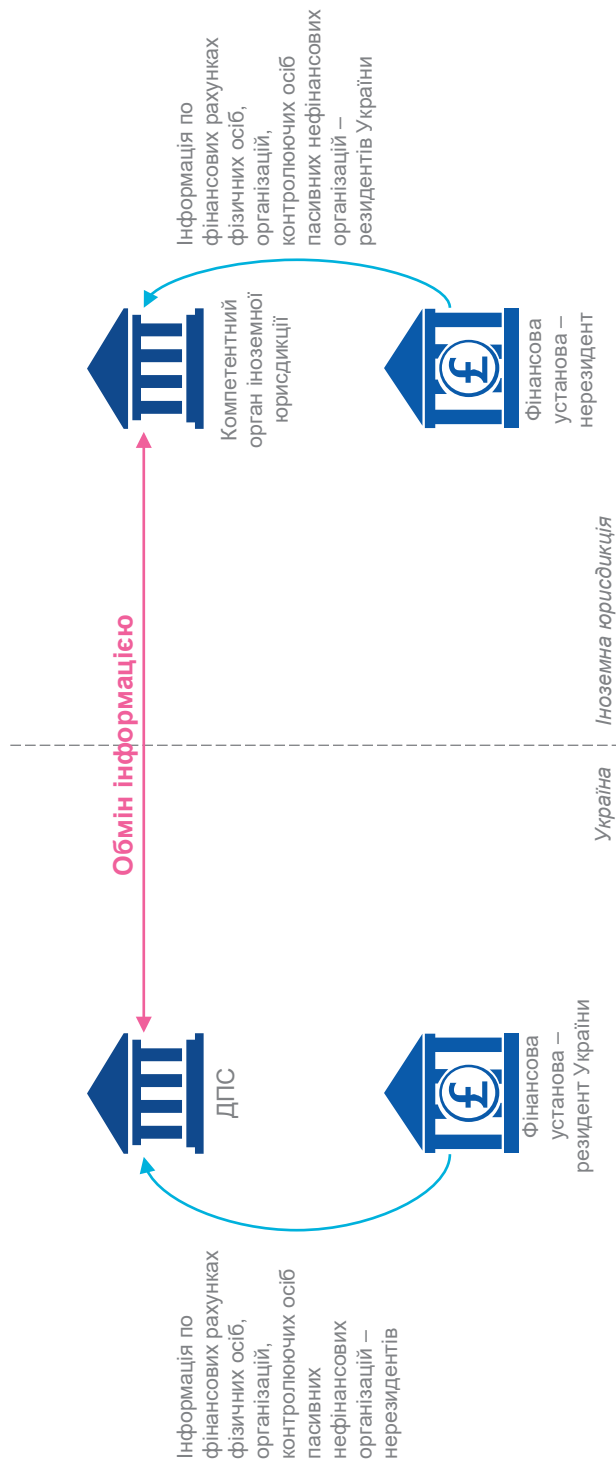

ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ CRS В УКРАЇНІ

ЗАКОН 2970

28 квітня 2023 року набули чинності окремі положення Закону № 2970-IX «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо імплементації міжнародного стандарту автоматичного обміну інформацією про фінансові рахунки» (далі – **Закон 2970**»).

Закон 2970 імплементує в українське податкове законодавство Загальний стандарт звітності CRS, який спрямований на впровадження обміну інформацією про фінансові рахунки між іноземними юрисдикціями.

© 2023 ТОВ «КПМГ-Україна», компанія, зареєстрована згідно із законодавством України, член глобальної організації незалежних фірм КРМГ, що входять до KPMG International Limited, приватної англійської компанії з відповідальністю, обмеженою гарантіями своїх учасників. Усі права застережені.

Статус документа: Публічно

Суть CRS: підзвітні фінансові установи

Підзвітними вважаються наступні фінансові установи, які є резидентами України, а також українські відокремлені підрозділи фінансової установи – нерезиденти України:

Кастодіальні установи

організації, які здійснюють зберігання фінансових активів на користь інших осіб (*наприклад, брокери, центральні депозитарії цінних паперів*)

Депозитарні установи

організації, які приймають депозити в ході банківської або подібної діяльності (*наприклад, ощадні банки, комерційні банки, позико-ощадні асоціації та кредитні спілки*)

Інвестиційні компанії

організації, які в якості суттєвої частки своєї діяльності здійснюють інвестиційну діяльність або операції від імені інших осіб, а також організації, якими управляють вищезазначені організації або інші фінансові установи (*наприклад, інститути спільного інвестування*)

Визначені страхові компанії

організації, які є страховими компаніями (або холдинговими компаніями страхової компанії), які укладають або зобов'язані здійснювати платежі відповідно до договору страхування з викупною сумою або договору ануїтету (*наприклад, більшість компаній зі страхування життя*)

Не вважаються підзвітними: урядові установи, міжнародні організації, центральні банки, державні пенсійні фонди тощо

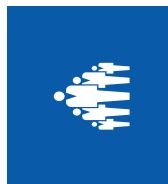
Підзвітні фінансові установи зобов'язані

- Стати на облік у податкових органах України протягом 60 календарних днів після встановлення статусу підзвітної
- Здійснювати заходи належної комплексної перевірки для виявлення підзвітних рахунків
- Подавати податковим органам звіти про підзвітні рахунки щороку до 1 липня
- Зберігати документи, що підтверджують здійснення заходів належної комплексної перевірки не менше 1825 днів з дня, наступного за граничним строком подання звіту про підзвітні рахунки, для складення якого використовуються або якого стосуються документи

Суть CRS: підзвітні особи

Підзвітною особою вважається резидент юрисдикції, з якою в Україні діє автоматичний обмін інформацією про фінансові рахунки

Фінансова установа встановлюватиме, чи є власник рахунку підзвітною особою, а рахунок підзвітним рахунком, на основі заходів належної комплексної перевірки

Фізична особа

Організація

юридична особа або правове утворення, таке як корпорація, партнерство, траст або фонд

Контролююча особа пасивної нефінансової організації (пасивної НФО)

Пасивною НФО є організація, що відповідає наступним критеріям:

- Пасивні доходи $\geq 50\%$ валового доходу та $\geq 50\%$ активів приносять пасивний дохід за попередній календарний рік
- Не є публічною чи пов'язаною з нею компанією
- Не є урядовою, міжнародною організацією, центральним банком чи не належить їм
- Не є холдинговою НФО – членом групи, яка здійснює діяльність іншу, ніж фінансова
- Не є новоутвореною НФО, яка не планує здійснювати фінансову діяльність
- Не є НФО, яка знаходиться на стадії ліквідації / у процедурі банкрутства;
- Не є центром фінансового менеджменту – членом групи, яка здійснює діяльність іншу, ніж фінансова
- Не є неприбутковою НФО

Суть CRS: підзвітні рахунки

Підзвітними вважаються фінансові рахунки, які веде підзвітна фінансова установа та які відповідно до процедур належної перевірки визначені як належні підзвітній особі або пасивній НФО з однією або кількома контролюючими особами, які є підзвітними особами

Фінансові рахунки

- Депозитні рахунки (комерційний рахунок, поточний рахунок, ощадний рахунок, строковий рахунок, терміновий рахунок, рахунок, який засвідчено депозитним сертифікатом, ощадним сертифікатом, інвестиційним сертифікатом, борговим сертифікатом або іншим подібним документом, що забезпечується фінансовою установою в ході звичайної банківської чи подібної діяльності)
- Кастодіальні рахунки (рахунок, на якому зберігаються фінансові активи на користь іншої особи)
- Части в капіталі та у боргових зобов'язаннях в певних інвестиційних компаніях
- Страхові договори з викупною сумою (контракт, за яким емітент зобов'язується виплатити суму у разі настання страхового випадку (смерть, хвороба, непрацездатність, нещасний випадок, відповідальність перед 3-ми особами або майновими ризиками), що має викупну суму)
- Договори ануїтету (договір, відповідно до якого емітент зобов'язується здійснювати виплати протягом певного періоду часу з врахуванням очікуваної тривалості життя фізичних осіб)

Фінансові рахунки, що не підлягають належній перевірці, ідентифікації, звітуванню

- Існуючий рахунок організації, сукупний залишок або вартість якого не перевищує 250 000 доларів США станом на 30 червня 2023 року та 31 грудня 2023 року (для цілей українського законодавства) до моменту, поки сукупний залишок або вартість рахунку не перевищить 250 000 доларів США станом на останній день будь-якого наступного календарного року

Виключені рахунки

- У разі виконання певних умов:
- Пенсійні рахунки
  - Рахунки, що не є пенсійними, але до яких застосовуються пільгові умови оподаткування
  - Строкові договори страхування життя
  - Рахунки, що ведуться щодо спадку
  - Рахунки умовного депонування
  - Депозитні рахунки, що ведуться у зв'язку з неповернутими надлишковими виплаченими сумами

Суть CRS: інформація, яка підлягатиме обміну

Депозитний рахунок

Кастодіальний рахунок

Інший рахунок

1	Ім'я, адреса, юрисдикція (юрисдикції) резидентства, ІПН та дата і місце народження (для фізичної особи) кожної підзвітної особи – власника рахунку; для пасивних НФО з підзвітними контролюючими особами – найменування, адреса, юрисдикція (юрисдикції) резидентства та ІПН такої пасивної НФО, а також ім'я, адреса, юрисдикція (юрисдикції) резидентства, ІПН та дату і місце народження кожної підзвітної контролюючої особи
2	Номер рахунку або його функціональний еквівалент
3	Найменування та ідентифікаційний номер підзвітної фінансової установи
4	Залишок чи вартість рахунку станом на кінець календарного року / іншого звітного періоду; якщо рахунок був закритий – на момент закриття рахунку
5	<p>Загальна валова сума відсотків, сплачених або зарахованих на рахунок протягом календарного року / іншого звітного періоду</p> <ul style="list-style-type: none"> Загальна валова сума відсотків, дивідендів, іншого доходу, згенерованого стосовно активів на рахунок, випланих або зарахованих на рахунок протягом календарного року / іншого звітного періоду; Загальна валова сума надходжень від продажу чи викупу фінансових активів, сплачених або зарахованих на рахунок протягом календарного року / іншого звітного періоду, щодо якого підзвітна фінансова установа виступала як зберігач, брокер, номінальний утримувач, або діяла іншим чином як агент власника рахунку <p>Загальна валова сума, сплачена / зарахована власнику рахунку протягом календарного року / іншого звітного періоду, стосовно якого підзвітна фінансова установа є боржником або дебітором, у тому числі сукупна сума будь-яких викупних виплат, сплачених власнику рахунку</p>

© 2023 ТОВ «КПМГ-Україна», компанія, зареєстрована згідно із законодавством України, член глобальної організації незалежних фірм КРМГ, що входить до KPMG International Limited, приватної англійської компанії з відповідальністю, обмеженою гарантіями своїх учасників. Усі права застережені.

Статус документа: Публічно

Використання інформації, отриманої від іноземних компетентних органів у межах автоматичного обміну

02

Отримана інформація може слугувати підставою для здійснення запитів до платника податків за окремими операціями

01

Отримана інформація може слугувати підставою для здійснення запитів до компетентних органів інших юрисдикцій за окремими операціями

03

Отримана інформація по рахунках іноземних компаній, які є пасивними та бенефіціарами яких є резиденти України, може слугувати додатковим інструментом контролю за дотриманням правил КІК, а також для інших податкових цілей

Особливості на період дії воєнного стану в Україні

Інформація, яка отримана українськими податковими органами за фінансовими рахунками громадян України із сукупним залишком/вартістю $\leq 250\,000$ доларів США на 31 грудня року, що припадає на період дії воєнного стану, не вважається податковою інформацією, яка може бути використана для визначення суми податкових зобов'язань платника податків

Відповідальність за порушення

Відповідальність фінансових установ

Неподання заяви про взяття на облік	20 МЗП 134 000 грн (станом на 2023 рік)	Неподання звіту про підзвітні рахунки	100 МЗП 670 000 грн (станом на 2023 рік)	Подання звіту про підзвітні рахунки з недостовірними відомостями, помилками*	0.5 МЗП/рахунок 3 350 грн (станом на 2023 рік)
Умисне не включення до звіту інформації про підзвітний рахунок*	5% залишку/вартості рахунку, але > 1МЗП та < 200 МЗП	Порушення строків зберігання документів самостійної оцінки*	50 МЗП 335 000 грн (станом на 2023 рік)	Систематичне умисне або інше істотне порушення вимог CRS*	1% доходу (виручки) фінагента за даними окремої фінзвітності за попередній календарний рік

Відповідальність власників рахунків

Умисне надання документів самостійної оцінки CRS з недостовірними відомостями, що призвело до невстановлення підзвітності рахунку*	100 МЗП 670 000 грн (станом на 2023 рік)
--	--

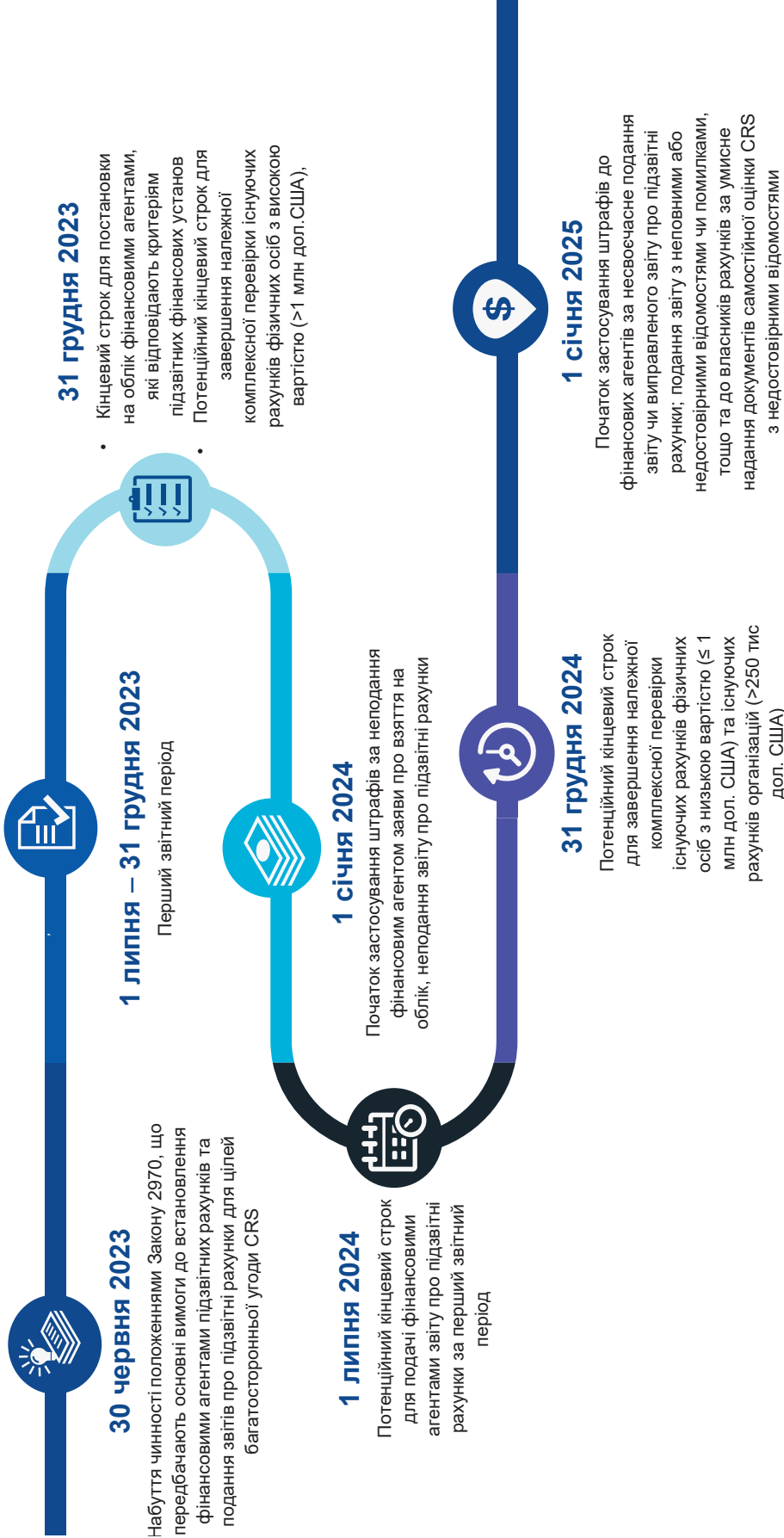
*за порушення, вчинені до 31 грудня 2024 року, вказані штрафи не застосовуються, за вчинені з 1 січня по 31 грудня 2025 року, - застосовуються у 0,5 розміру відповідного штрафу

© 2023 ТОВ «КПМГ-Україна», компанія, зареєстрована згідно із законодавством України, член глобальної організації незалежних фірм КРМГ, що входять до KPMG International Limited, приватної англійської компанії з відповідальністю, обмеженою гарантіями своїх учасників. Усі права застережені.

Статус документа: Публічно

Строки імплементації CRS в Україні

© 2023 ТОВ «КПМГ-Україна», компанія, зареєстрована згідно із законодавством України, член глобальної організації незалежних фірм КРМГ, що входять до KPMG International Limited, приватної англійської компанії з відповідальністю, обмеженою гарантіями своїх учасників. Усі права застережені.

Статус документа: Публічно

ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ CRS В УКРАЇНІ

Чим може допомогти KPMG?

01

Консультавання власників рахунків щодо особливостей та податкових наслідків автоматичного обміну

Проведемо діагностику та визначимо підзвітні рахунки для резидентів України, інформація, по яких передаватиметься іноземними органами на користь податкових органів України, або підзвітні рахунки резидентів іноземних юрисдикцій, інформацію по яких податкові органи України передаватимуть іноземним компетентним органам; встановимо потенційні податкові наслідки запровадження в Україні автоматичного обміну для резидентів України та/або резидентів іноземних юрисдикцій

02

Допомога власникам рахунків у заповненні форми самостійної оцінки

Надамо консультації щодо заповнення форми самостійної оцінки, зокрема кваліфікації організації як активної чи пасивної НФО; надамо консультації щодо визначення резидентського статусу

03

Допомога у підготовці відповіді на запит податкових органів

Підготуємо проект відповіді на запит податкових органів, надісланий за результатами аналізу податкової інформації, отриманої в межах автоматичного обміну

04

Консультавання фінансових установ щодо дотримання вимог CRS

Надамо консультації щодо дотримання вимог CRS, у тому числі щодо ідентифікації фінансової установи як підзвітної та взяття на облік у податкових органах, належної комплексної перевірки фінансових рахунків, подання звіту про підзвітні рахунки

Зустрічайте нову можливість
для спілкування між бухгалтерами!

Telegram

**ПОТРІБНА ПОРАДА?
ВАМ ДО НАС!**

Приєднуйтеся
до нашої

ГРУПИ В ТЕЛЕГРАМ!

Професійний
БУХГАЛТЕР

Як приєднатися?

- 1 У телеграмі в полі пошуку наберіть «Професійний бухгалтер»
  - 2 Натисніть на спільноту «Професійний бухгалтер» у результатах пошуку
  - 3 Натисніть на «Приєднання до спільноти»
- АБО Відскануйте цей QR-код своїм смартфоном у телеграмі

ГОТОВО — ви з нами!

Передплата на **2023** рік

Професійний
БУХГАЛТЕР

«ПРОФЕСІЙНИЙ БУХГАЛТЕР»

Видання для тих, хто хоче встигати більше!

ЕЛЕКТРОННА ВЕРСІЯ

20%

ЗНИЖКА

3240 ²⁷⁰ грн/міс.
грн/рік

0 800 300 395

